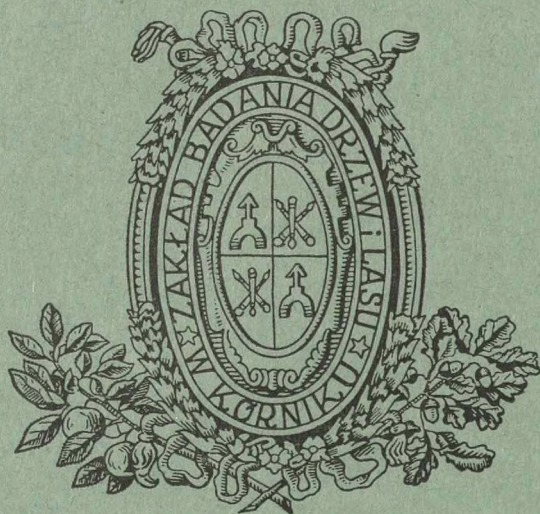

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI OGRODÓW KÓRNICKICH
ZA CZAS OD 1 LIPCA 1945 R. DO 30 CZERWCA 1946 R.

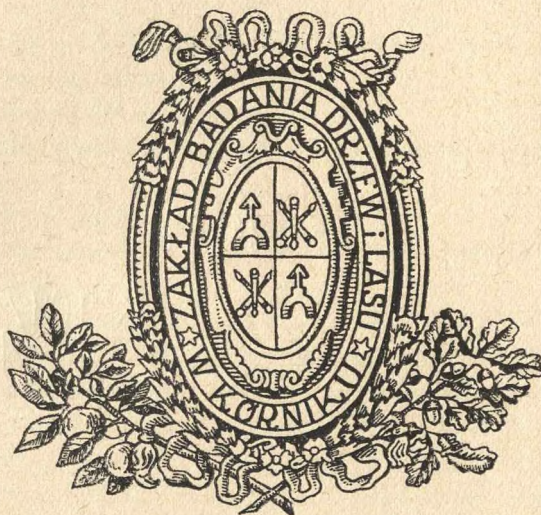
STEFAN BIAŁOBOK

K Ó R N I K M C M X L V I
NAKŁADEM FUNDACJI ZAKŁADY KÓRNICKIE

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI OGRODÓW KÓRNICKICH
ZA CZAS OD 1 LIPCA 1945 R. DO 30 CZERWCA 1946 R.

STEFAN BIAŁOBOK

K Ó R N I K M C M X L V I
NAKŁADEM FUNDACJI ZAKŁADY KÓRNICKIE

ODBITKA Z 1-GO ZESZYTU
PAMIĘTNIA ZAKŁADU BADANIA DRZEW I LASU

K-409/1

139	ODBITO W DRUKARNI INSTYTUTU RZEMIESLNICZO-PRZEMYSLOWEGO W POZNANIU — UL. DZIAŁYŃSKICH 4	K-16045
-----	--	---------

160 b 1950

<http://rcin.org.pl>

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OGRODÓW KÓRNICKICH ZA CZAS OD 1 LIPCA 1945 R. DO 30 CZERWCA 1946 R.

Dział Pomologii i Dendrologii Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku.

W roku gospodarczym 1945/46 Dział Pomologii i Dendrologii został oddzielony osobowo i rachunkowo od Działu Produkcji ogrodniczej. Dział Pomologii i Dendrologii składa się z kierownika inż. St. Białoboka i jednej st. asystentki mgr E. Korczyńskiej, zatrudnionej w dziale Dendrologii i 1 asystenta młodszego E. Czerniawskiego w dziale Pomologii.

Pomimo wielu trudności gospodarczych, dzięki poparciu Zarządu Fundacji Zakładu Kórnickie i Rady Naukowej Ogrodów Kórnickich udało się nam rozwiązać szereg zagadnień naukowych i organizacyjnych. Rada Naukowa Ogrodów Kórnickich, która została powołana przez Zarząd Fundacji w osobach Prof. W. Schramma, Prof. J. Ślaskiego, Prof. K. Steckiego i inż. St. Białoboka odbyła 3 posiedzenia, na których zostały omówione plany prac Działu Dendrologii i Pomologii oraz zagadnienia organizacyjne Działu Produkcji.

Program działów naukowych przedstawia się następująco:

Dział Pomologii.

W dziale Pomologii w okresie sprawozdawczym pracowano nad następującymi zagadnieniami naukowymi a mianowicie:

1. selekcją podkładek drzew owocowych,
2. obserwacją odmian szlachetnych drzew owocowych zebranych w Ogrodach Kórnickich,
3. prowadzono obserwacje fenologiczne,
4. badania nad rozmnażaniem z sadzonek korzeniowych podkładek selekcji kórnickiej,
5. badania nad współżyciem między zrazem a podkładką,
6. założono kartotekę odmian drzew i krzewów owocowych.

Równocześnie z pracami badawczymi są prowadzone w miarę możliwości prace nad ewidencją materiału roślinnego. Sad mateczny drzew owocowych został poetykietowany, jak również część planów sadów matecznych została wykonana i dopełniono niektóre spisy mateczników drzew owocowych.

W okresie kwitnienia drzew owocowych prowadzono obserwacje fenologiczne w naszej licznej kolekcji. W czasie owocowania czereśni, wiśni i wczesnych śliw poczyniono liczne obserwacje nad różnymi gatunkami i od-

mianami. Obserwacje te zostały zanotowane w kartotece pomologicznej. W przyszłości bowiem jest projektowane wydanie drukiem opisu odmian drzew i krzewów owocowych znajdujących się w Ogrodach Kórnickich.

W czasie wakacji letnich zajęci byli przy pracach w sadzie pomologicznym studenci z Zakładu Sadownictwa U. P. i uczniowie Państwowej Szkoły Ogrodnictwa w Poznaniu.

Zostały dosadzone brakujące gatunki i odmiany do sadu pomologicznego.

Wspólnie z prof. J. Ślaskim została opracowana i wydrukowana kartoteka dla ewidencji i obserwacji odmian drzew owocowych, posadzonych w sadach pomologicznych. Kartoteka ta przyczyni się do usystematyzowania całości badań pomologicznych. Dział Pomologii pracuje w ścisłym porozumieniu z Zakładem Sadownictwa U. P., z którym prowadzi niektóre doświadczenia.

Dział Dendrologii.

Do Działu Dendrologii została zaangażowana w lutym b. r. mgr Ewa Korczyńska. Całość prac dotycząca tego działu napotyka na wielkie trudności natury technicznej, a mianowicie: roślinność w Arboretum Kórnickim nie była nigdy dokładnie skatalogowana z podaniem miejsca wysadzenia. Niemcy nie interesowali się parkiem kórnickim w znaczeniu naukowym i nie opracowali go należycie. Został zrobiony w czasie okupacji niepełny plan parku, w którym nakreślono rosnące drzewa i krzewy. Mrozy zimy roku 1939/40 wyniszczyły szereg drzew i roślin. Wiele okazów drzew zostało zniszczonych na skutek silnych wiatrów w lipcu 1945 r. i w marcu 1946. Wiele też roślin wyginęło na skutek innych przyczyn. By rozpocząć jakiegokolwiek badania trzeba koniecznie sporządzić inwenturę roślin. Dla tego celu została opracowana i wydrukowana w porozumieniu z prof. K. Steckim kartoteka, w której będą zamieszczone obserwacje i notatki dotyczące drzew i krzewów. W sezonie wiosennym i letnim zostało zawieszonych ca. 5.500 tabliczek na rzadszych okazach drzew i krzewów w parku kórnickim. Równocześnie rozpoczęta została inwentaryzacja poszczególnych okazów.

Na okres wakacyjny zostało przyjętych 2 słuchaczy Wydziału Leśnego U. P., którzy pod kierunkiem inż. St. Białoboka i mgr E. Korczyńskiej przeprowadzali inwentaryzację drzew i krzewów w Arboretum Kórnickim. Równocześnie wykonano szczegółowe plany niektórych kwater z zaznaczeniem obecnego stanu drzewostanu i zaopatrzone numerami inwentarza.

Na terenie Arboretum wysadzono nowe kolekcje drzew iglastych w ilości 400 egzemplarzy z uwzględnieniem warunków glebowych i mikroklimatu.

Równocześnie rozpoczęto prace entomologiczne na terenie Arboretum i szkółek Ogrodów Kórnickich, które prowadzi asyst. U. P. mgr S. Riabinin.

Plan Działu Dendrologii na okres najbliższy obejmuje:

1. uporządkowanie i obserwacje kolekcji topoli,
2. obserwacje nad kolekcją odmian brzoź zgromadzonych w Ogrodach Kórnickich,
3. obserwacje szkód mrozowych,
4. obserwacje fenologiczne,
5. dalszą inwentaryzację drzew i krzewów,
6. prowadzenie szczegółowej kartoteki drzew i krzewów,
7. dosadzanie nowych kolekcji drzew iglastych i liściastych.

W okresie sprawozdawczym rozpoczęto budowę Muzeum Dendrologicznego, zniszczonego przez Niemców w czasie okupacji t. zw. Pawilonu. W Pawilonie będą pomieszczone eksponaty dendrologiczne oraz pracownie i laboratorium.

Dla potrzeb Działu prowadzi się obserwacje meteorologiczne oraz poczyniono starania, by po zakupieniu odpowiednich przyrządów meteorologicznych rozszerzyć działalność Stacji.

Działalność publicystyczna.

Dzięki staraniom Zarządu Fundacji Zakłady Kórnickie zaistniała możliwość wydania naukowej publikacji p. t.: „Pamiętnik Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku”. W Pamiętniku będą zamieszczone obok prac pracowników naszej instytucji prace obcych autorów, dotyczące zagadnień

Nawiązano również żywy kontakt z wieloma instytucjami zagranicą. Wyślano przeszło 100 listów zagranicznych i 15 przesyłek nasion. Nawiązano przerwany przez wojnę kontakt z ogrodami botanicznymi Ameryki, Anglii, Austrii, Chin, Francji, Hiszpanii, Kanady, Rosji i Szwecji.

Równocześnie nawiązano kontakt z instytucjami dendrologicznymi zagranicą w celu założenia międzynarodowej komisji badań nad topolami.

Otrzymało na zamianę publikacje wydane w czasie wojny z następujących instytucji: Boys Thompson Institute U. S. A. i z Institute of Experimental Forestry ze Szwecji.

Kierownik Ogrodów Kórnickich brał udział w komisjach pomologicznych i w zjazdach zorganizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, oraz przez Izbę Rolniczą w Poznaniu, wygłosił również kilka referatów na zjazdach pomologów w Poznaniu i ogłosił kilka artykułów w prasie fachowej.

Dział Produkcji.

Na Dział Produkcji Ogrodów Kórnickich składają się: produkcja drzew i krzewów owocowych, produkcja kwiatów ciętych i doniczkowych (w małym zakresie), produkcja warzyw, owoców i pasieka. Dochody z tego działu przeznaczone są na częściowe pokrycie wydatków działu naukowego.

Personel działu produkcji składa się z kierownika inż. St. Białoboka, inspektora, 13 pracowników stałych, 52 robotników sezonowych i 10 Niemców, przydzielonych przez Urząd Pośrednictwa Pracy.

Żywotność Ogrodów Kórnickich została silnie poderwana przez straty materialne, jakie poniosły na skutek działań wojennych. Został nam zabrany całkowity sprzężaj konny w ilości 8 koni, cały zapas pasz oraz wozy i sanie.

W stosunku do czasów przedwojennych teren Ogrodów Kórnickich został powiększony przez przydział około 17 ha ziemi, przez co ogólna powierzchnia naszych terenów wynosi 92,48 ha, w tym na Arboretum Kórnickie przypada 31,79 ha.

Jak wynika z przytoczonych wyżej danych, Ogrody Kórnickie znajdowały się w okresie sprawozdawczym w nadzwyczaj ciężkiej sytuacji gospodarczej. Do uprawy pól mieliśmy tylko jednego konia w dodatku chorego, porzuconego tu przez uciekających Niemców. Sytuację gospodarczą pogorszyła szybka wiosna oraz niewykonana przez okupanta uprawa pól w okresie jesiennym 1944 r. Prawie wszystkie wysadki drzew i krzewów owocowych i ozdobnych musieliśmy wykonać wiosną roku 1945. Do tych prac musiano również przygotować ziemię. Pielęgnację niektórych kwater w szkółce i w sadach musiano również rozłożyć na okres letni z powodu braku odpowiedniego sprzężaju. Wiele kwater w szkółkach i kolekcjach pomologicznych było tak zaniedbanych, że musiano ich pielęgnację rozłożyć na długi okres czasu, wymagały one bowiem zbyt wielkiego nakładu pracy ludzkiej i konnej.

W okresie sprawozdawczym zajęto się przeto uprawą gleby w najbardziej zaniedbanych plantacjach. Naogół biorąc w okresie sprawozdawczym wykonywano jedynie najpilniejsze prace związane bezpośrednio z produkcją, a prace mniej ważne wykonywano stopniowo w miarę wolnego czasu.

Musiano również usunąć około 7 ha starych szkótek, zawierających przestarzałe i nie nadające się do sprzedaży drzewka. Okupanci bowiem wysprzedali lepsze egzemplarze drzewek z tych kwater, a nie usunęli braków. Z początku okresu sprawozdawczego Ogrody Kórnickie posiadały około 40% niewyzyskanej ziemi, zajętej przez bezwartościowe, przestarzałe drzewka owocowe i ozdobne, przy końcu zaś tego okresu powierzchnia ziemi, leżąca odłogiem, zmniejszyła się do połowy.

Wiele trudności gospodarczych w Ogródach Kórnickich udało się pokonać przy pomocy Administracji Centralnej Fundacji Zakłady Kórnickie przez przydział koni, paszy i t. p., co umożliwiło nam polepszenie uprawy gleby zaniedbanej przez okupanta.

Zagadnienie organizacji i kierunków produkcji jest jeszcze bardzo trudne do rozwiązania. W obecnym okresie sprawozdawczym zostało wysadzonych tylko 25.000 dziczków drzew owocowych dla dalszego prowadzenia szkótek. Brak podkładek drzew owocowych w roku bieżącym przyczyni się do zmniejszenia produkcji drzew owocowych w roku 1948. Produkcję drzew i krzewów ozdobnych ograniczamy ze względu na wielkie koszty a małe zainteresowanie, co roku jednak rozmnaża się pewne ilości roślin ozdobnych, by nie zatracić ciągłości produkcji.

Obecnie cały wysiłek Zakładu idzie w kierunku reorganizacji niektórych sposobów uprawy drzewek i roślin ozdobnych oraz uprawy gleby, ponieważ Ogrody Kórnickie były nastawione w czasie okupacji na wielką liczbę rąk roboczych. Dostosowanie produkcji Ogródów Kórnickich jak też powiązanie ich metod prowadzenia w obecnych warunkach gospodarczych wymagać będzie pewnego okresu czasu.

Zainteresowanie drzewkami owocowymi w okresie sprawozdawczym było naogół słabe pomimo wielkich strat w sadownictwie polskim w czasie zimy 1939/40 roku. Nie było zupełnie zainteresowania drzewami i krzewami ozdobnymi. Główne pozycje dochodowe Ogródów Kórnickich przyniosły: sprzedaż drzewek, warzyw i owoców. W czasie okupacji nie powiększono produkcji drzew owocowych, a raczej zmniejszono ją w stosunku do okresu

przedwojennego, dlatego też posiadamy obecnie nieznaczne ilości drzew do sprzedaży. Produkcja warzyw nie mogła być racjonalnie rozwinięta ze względu na wielkie zachwaszczenie i wyjałowienie gleby oraz z powodu braku obornika.

Szkółki Ogrodów Kórnickich jak też i Arboretum Kórnickie zostały zwiedzone przez liczne wycieczki w ilości około 4.000 osób. Plony warzyw i owoców zbywa się obecnie w Poznaniu w Centrali warzyw.

Wielką stratę poniosły Ogrody Kórnickie przez śmierć bliskiego współpracownika Dyr. A. Wróblewskiego, szkółkarza Mariana Janusza. Straciliśmy w osobie Jego gorliwego, sumiennego, wielkiego miłośnika i znawcę szkółkarstwa.

Stefan Białobok

Dyrektor Ogrodów Kórnickich.

24447

Biblioteka Instytutu
Dendrologii - Kórnik

K

409/1